

Paul van Tongeren

Festivallezing door de Denker des Vaderlands

• vrijdag 16 september | **MAASTRICHT THEATER AAN HET VRIJTHOF, SOUTERRAIN** | 13.00 - 13.45 uur

*Introductie door Jacques Giesen, voorzitter
van de programmacommissie van Musica Sacra.*

Door de woestijn van betekenisloosheid

Tien jaar geleden, in 2012, publiceerde de Nederlandse auteur Tommy Wieringa de roman *Dit zijn de namen*. Een jaar later werd de roman terecht bekroond met de Libris Literatuurprijs. Het is een zeer rijke en gecompliceerde roman, waarschijnlijk een van de weinige producten van de hedendaagse Nederlandse literatuur die het verdienen om klassiekers te worden.

De titel van het boek citeert de openingswoorden van het oud-testamentische boek *Exodus*. Ook op vele andere manieren wordt in het boek verwezen naar religie in het algemeen en naar dat bijbelboek in het bijzonder. Het verhaal gaat in zekere zin over een hedendaagse exodus: die van de vluchtelingen zoals we ze tegenwoordig kennen. Wie het boek anno 2022 herleest, is verbaasd dat het verscheen twee jaar vóór de eerste grote vluchtelingencrisis die Europa deze eeuw meemaakte. De lokalisering van het verhaal aan de oostgrens van Europa lijkt zelfs de Oekraïense vluchtelingengroep te voorzien.

Maar via het aangrijpende verhaal over de vluchtelingen en de plek waar zij aankomen, gaat het boek over een existentiële problematiek waarin wij zelf verwickeld zijn: wij die leven in een tijd en een cultuur die volgens Friedrich Nietzsche gekenmerkt wordt door ‘de dood van God’ en die hij diagnostiseert als ‘het Europese nihilisme’. Wij trekken als het ware door een woestijn, net als de Joden van het boek *Exodus*, en zijn – net als zij – onzeker of we ooit het beloofde land zullen bereiken. Onze woestijn kan misschien omschreven worden als een dreigende ‘betekenisloosheid’. Tegen deze achtergrond kan de roman van Wieringa gelezen worden als een zoektocht naar een antwoord op de vraag of er nog (of weer) betekenis zal kunnen zijn na dat wat Nietzsche aanduidt als ‘de dood van God’.

In de lezing zal ik laten zien dat het boek drie mogelijke antwoorden op die vraag uitprobeert. ❖

Paul van Tongeren

Paul van Tongeren (Deventer, 1950) studeerde theologie in Utrecht en filosofie in Leuven, waar hij ook promoveerde op een proefschrift over Nietzsches moraalkritiek. Hij was bijzonder hoogleraar wijsbegeerte namens de Radboud Stichting aan de Universiteit Leiden (1985-1991), gewoon hoogleraar wijsgerige ethiek aan de Radboud Universiteit in Nijmegen (1988-2015) en buitengewoon hoogleraar ethiek aan de KU Leuven (België). Als geassocieerd onderzoeker was hij tevens verbonden aan de Universiteit van Pretoria (Zuid-Afrika) (2002-2016).

Het wetenschappelijk werk van Paul van Tongeren is in vele talen vertaald en heeft twee kernpunten: enerzijds de filosofie van Nietzsche en anderzijds de wijsgerige ethiek, met een voorliefde voor de klassieke traditie van de deugdethiek.

Paul van Tongeren

Zijn Nederlandstalige boeken zijn gericht op een breder publiek en bereiken hoge oplages. Ook maakte hij drie luisterboeken met colleges (over ethische theorieën, over Aristoteles en over Nietzsche). In 2013 won Paul van Tongeren met *Leven is een kunst* de Socratesbeker voor het meest urgente en meest oorspronkelijke Nederlandstalige filosofieboek. Hij schrijft columns voor *Filosofie Magazine* en is sinds 2005 lid van het Filosofisch Elftal van dagblad *Trouw*. In april 2021 is Paul van Tongeren voor twee jaar benoemd tot Denker des Vaderlands.

♦ Marleen Reynders & Ad Mosam Barock

zaterdag 17 sept · 11.00 - 12.15 uur | **MAASTRICHT SINT JANSKERK**

Egyptologe en musicologe Marleen Reynders neemt de luisteraar mee op haar zoektocht naar de band tussen bijbelverhalen en de historisch-archeologische context waarin deze zich afspelen. Ad Mosam Barock luistert de lezing op met twee cantates van Élisabeth-Claude Jacquet de la Guerre.

In de podcast *Scheppingsdrift* (EO | NPO Radio 4) wordt in elke aflevering een bijbelverhaal uitgediept aan de hand van muziek, literatuur, film en beeldende kunst. Presentator Allard Amelink gaat met Ab Nieuwdorp (NPO Radio 4), Lieke Wijnia (Museum Catharijneconvent) en Alain Verheij (theoloog) op zoek naar

verrassende perspectieven op de eeuwenoude verhalen. Naar aanleiding van Musica Sacra staat de eerste aflevering van dit seizoen in het teken van Exodus. Beluister deze podcast vanaf 12 september via eo.nl/scheppingsdrift of via je podcastapp.

musicasacramaastricht.nl

MUSICA SACRA IS EEN COPRODUCTIE VAN Stichting Musica Sacra en Theater aan het Vrijthof Maastricht. Satellietprogrammering en promotieconcert komen tot stand i.s.m. Cultuurcentrum Hasselt, Toon Hermans Theater en Filmhuis De Domijnen in Sittard-Geleen, Theater De Garage Venlo en Munttheater Weert. Filmsselectie voor Maastricht en Sittard-Geleen door Lumière Cinema i.s.m. Filmhuis De Domijnen.

BESTUURDER Brigitte van Eck, directeur Theater aan het Vrijthof Maastricht

PROGRAMMACOMMISSIE Jacques Giesen (vz), Jos Leussink (adviseur), Sylvester Beelaert, Fons Dejong, Bas Geerts, Susanne Vermeulen en Saskia Törnqvist
RAAD VAN TOEZICHT Jean Jacobs (vz), Michel Cobben, Barbara de Heer, Bas Huyser en Lieke Wijnia

PROJECTLEIDING & FONDSSENWERVING Fons Dejong
MARKETING & PUBLICITEIT Hetty van Dongen
PRODUCTIE Raf Meijers **REDACTIE** Philip Leussink, Jacinta Wetzter, Sylvester Beelaert en Fons Dejong
VORMGEVING Philip Leussink **UITBALIE** Flora Minis en Susan Meisen **TECHNISCHE COÖRDINATIE** Sander Ronden **FACILITAIR** Nandi Nijsten **FINANCIËN** Jos Spauwen

MUSICA SACRA MAASTRICHT is lid van De Verenigde Podiumkunstenfestivals.

MUSICA SACRA MAASTRICHT wordt mede mogelijk gemaakt door Fonds Podiumkunsten, Provincie Limburg, Gemeente Maastricht, Theater aan het Vrijthof, VSB Fonds, Fonds 21, Elisabeth Strouven Fonds, Stichting Kanunnik Salden Nieuwenhof en Lira Fonds.

Met dank aan de Vrienden van Musica Sacra Maastricht en alle (concert-)locaties en samenwerkingspartners. De activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door anonieme giften van particulieren.

MEDIAPARTNERS NPO Radio4, NTR, KRO NCRV, L1, Dagblad de Limburger, RTV Maastricht.

STEUN HET FESTIVAL Voor een bijdrage vanaf € 40 geniet u als Vriend van Musica Sacra Maastricht vele voordelen. Zie voor meer informatie en aanmelding • musicasacramaastricht.nl/vriend

STICHTING MUSICA SACRA

Vrijthof 47, 6211 LE Maastricht

• info@musicasacramaastricht.nl

• musicasacramaastricht.nl

• [facebook.com/MusicaSacraMaastricht](https://www.facebook.com/MusicaSacraMaastricht)

• [@FestivalMSM](https://www.instagram.com/FestivalMSM) | #MSM2022

